

זה הדרך

زوهديرخ ZO HADEREKH

גיליון 32, 15 באוגוסט 2018

לאזרחות שוויונית

רבות צעדו בהפגנה המשותפת הגדולה ביותר בשנים האחרונות

יתר הדוברים והדוברות (מאזן גנאים, יו"ר הועד הארצי לראשי הראשיות המקומיות הערביות; הסוציולוגית ד"ר מהא כרכבי-סברה; המו"ל עמוס שוקן; ההיסטוריון פרופ' קייס פרו והסוציולוגית פרופ' אווה אילוז) ביטאו אף הם עמדה דומה.

ההפגנה ההמונית הייתה תשובה מעוררת הדים להפרדה ולאפליה שמעגן חוק הלאום, והיא התקיימה גם על אפס ועל חמתם של נתניהו ושותפיו, וגם של ראשי המחנה הציוני גבאי ולבני שבחרו להחרימה (ר' רשימה בעמוד 3). ההפגנה המשותפת בלב ת"א ביטאה גם התנערות מקולות בחברה הערבית הקוראים להיבדלות ולהסתגרות, לפרישה מהכנסת ולקיום הפגנות בערים ערביות בלבד.

בימים שחלפו מאז ההפגנה מוקדו דיווחי התקשורת הממסדית בדגלי פלסטין שהניפו כמה מפגינים למרות הקריאה של המארגנים לא להניף דגלים. הדיווחים המתוזמרים ודברי השיסוי היו ניסיון גס של נתניהו ושריו לזרות איבה ולעמעם את המסר המהדהד של המוני יהודים וערבים שנהרו יחד להפגין נגד הממשלה ובעד שוויון ודמוקרטיה.

המיעוט הלאומי הערבי-פלסטיני, המונה חמישית מאזרחי המדינה, צבר ניסיון רב במערכות הציבוריות נגד נישול והדרה, ביום האדמה ובמאבקים רבים אחרים, חברתיים ודמוקרטיים. הודות לכך ממלא ציבור זה תפקיד של שותף בכיר במערכות נגד הגזענות וסכנת הפשיזם, ולמען שלום וזכויות העובדים. להפגנה שתבעה את ביטול חוק הלאום היו שותפים כ-30 מפלגות, ארגונים ותנועות. חיוני ששיתוף פעולה ציבורי רחב זה של כוחות שמאל ודמוקרטיה יימשך ויפרוץ לעבר קהלים נוספים.

על הפרק נמצא הרבה יותר מחוק יסוד אחד, גזעני ככל שיהיה. אחדות יהודית-ערבית רחבה מציעה חלופה אמיתית לכלל החקיקה הגזענית והאנטי-דמוקרטית והיא הערובה לבניית חזית רחבה ככל האפשר בלבימת תהליכי הפשיזציה. לחזית זו שותפים כבר חד"ש, יתר מרכיבי הרשימה המשותפת ומרצ. עתה המשימה היא להשיג את תמיכתם של חוגים במפלגת העבודה ושל בעלי השקפות ליברליות ומתקדמות. כן, יחד נוכל לנצח במאבק לשוויון. רק כך נוכל לנצח.

ההפגנה במוצ"ש (13.8) נגד חוק הלאום, ביוזמת ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל, הייתה ההפגנה הערבית-יהודית המשותפת הגדולה ביותר שנערכה בישראל בשנים האחרונות. כ-30 אלף איש צעדו במרכז תל אביב וכיסו אותה בשלטים שנשאו את הכיתוב "שוויון" בשתי השפות.

ייחודה של ההפגנה היה גם בהוקעתה הברורה את חוק הלאום הגזעני. ההפגנה הציעה דרך אזרחית אחרת, שהיא חלופה לקונצנזוס הלאומני הציוני. הציבור הערבי-פלסטיני בישראל שילב ידיים עם ציבור יהודי רחב, ויחד הם המחישו שותפות יהודית-ערבית דמוקרטית התובעת לבטל את הכללים המדירים והמפלים, היוצרים בישראל מערכת של אזרחות מרובדת.

כשמוחמד ברכה (ר' צילום), יו"ר ועדת המעקב וח"כ לשעבר מטעם חד"ש, פנה לרבות הנוכחים – הוא כיוון את דבריו לא רק אל "המשוכנעים". ברכה פנה אל הציבור הישראלי שוחר השלום והדמוקרטיה כולו. השינוי החיוני, הדגיש, יושג רק בשותפות רחבה במאבק לכינון אזרחות משותפת ושוויונית.

הון, שלטון, טכניון

"בקרוב: לימודים במדעי המחשב מהבית – ובחינם. הממשלה מתכננת לממן קורסים אקדמיים שיילמדו באופן מקוון ויאפשרו לצבור עד 50% מהדרישות לתואר, ללא תנאי סף ומבלי לשלם. המטרה: 'לספק כוח אדם ראוי לתעשיית ההיי-טק'. הפרויקט יחל באוקטובר 2019, ויהיו שותפות בו גוגל, אינטל והתעשייה האווירית".

(הכותרת הראשית של "דה מרקר", 30.7)

הון, שלטון, בעלי ההון

"ממשלו של נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ בוחן הגשת בקשה לקונגרס לפיה יופחתו מיסים בסך 100 מיליארד דולר מבעלי ההון. טראמפ נמצא במלחמת סחר עם מדינות רבות בהן סין והאיחוד האירופי, עליהן הטיל מכסים כבדים היוצרים קרעים בקשרים ומעמיקים את הגרעון".

(סוכנות הידיעות רויטרס, 31.7)

הון, שלטון ויו"ר ההסתדרות

"מתווה הפרטת הדואר אושר בממשלה ונעשה כמובן בתיאום איתנו".

(יו"ר ההסתדרות אבי ניסנקורן, "מעריב", 3.8)

אין חכם כבעל ניסיון

"הצטרפתי למפלגת העבודה, ואם תשאלו אותי אם הייתי חוזר על אותו צעד – סביר להניח שהתשובה תהיה שלילית".

(ח"כ המחנה הציוני המתפטר זוהיר בהלול, "הארץ", 3.8)

באתר הימין חשפו את הקנוניה

"חברי כנסת מהמחנה הציוני ומרצ נכחו בהפגנה [של העדה הדרוזית בכיכר רבין], וגם הונפו שלטים של חד"ש. חלק מהמפגינים הגיעו עם חולצה עליה נכתב 'די לכיבוש' ונשאו כרזות ברוח הפגנות הפוטש, כמו 'נצח את המושחת', 'בן אלף חקירות' ו'נתניהו התפטר'. במרכז ההפגנה נפרש השלט הענק בו נכתב 'קריים מיניסטר' בצד תמונתו של נתניהו".

(האתר מידה, 5.8)

דברים בשם אומרם

טיעונים חלולים בזכות חוק הלאום הגזעני

"גורמים אנטי-ציוניים ואנשי שמאל קיצוני, בראשותה ובמימונה של הקרן החדשה, עושים שימוש בעדה הדרוזית לצורך פגיעה בתדמית מדינת ישראל. מאז קום המדינה אנחנו מחנכים את הנוער שלנו לציונות, עושים פרויקטים ציוניים ומטיילים בארץ. הרוב הדומם של העדה הדרוזית בישראל אוהב את המדינה הזו. היינו שותפים לעם ישראל מאז ימי משה רבנו, עברנו דרך התנועה הציונית והקמת המדינה ונמשך להיות שותפים כאלה. בארץ ישראל יש זכויות לאומיות רק לעם היהודי".

(סרן מיל' שאדי חלול, "ישראל היום", 30.7)

בעיתון של שלדון אדלסון אין ארוחות חינם

"מתברר שלאחרונה יצאה משלחת של עיתונאים לביקור בית חברת נובל-אנג'י ביוסטון, טקסס, כדי לחזות בבנייה המואצת של המתקנים התת-ימיים והעל-ימיים שיוצבו באסדת קידוח הגז לווייטן, ואפילו באסדה עצמה, המתוכננת לקום כעשרה קילומטרים מחוף דור ומעוררת מחלוקת ציבורית עזה. זו כנראה פרקטיקה מוכרת בתקשורת: נוסעים כאורחים של חברה זו או אחרת, מטיילים, נהנים וגם עובדים קצת, וכותבים. גם התוצאה שלה די ברורה: נהנית? ספר לכולם. 'בצורה אובייקטיבית' כמובן. והנה, ערן בר-טל, העורך הכלכלי של 'ישראל היום', עשה כמצופה ופרסם במהדורת סוף השבוע של העיתון טור בנושא אסדת לווייטן, תחת הכותרת 'תנו גז גם על היח"צ'. וכיאה לטקסס ולסרט שבו צפה בר-טל, במקרה, במטוס, 'זה ייגמר בדם' שמו, המספר על איל נפט אמריקאי דמויני המעודד את עובדיו להביא את בני ביתם לאזור הקידוח ולהקים יחד עם המקומיים קהילה – האקדח השלוף מהמערכון הבדיוני יירה בסוף הכתבה. בר-טל התרשם מאוד מהפעילות של נובל-אנג'י בעולם".

(פרופ' עדי וולפסון, "העין השביעית", 29.7)

הון, שלטון, כחלון

"קוראים קבועים של 'ישראל היום' ודאי הופתעו הבוקר כשאספו את הגיליון שלהם והבחינו שבמקום להלל את נתניהו או טראמפ, עמוד השער הופקע כדי למנות שורה של הישגים שיוחסו לשר האוצר משה כחלון – מ'העלאת שכר החיילים', דרך 'הגדלת תקציב ארגוני להט"ב' ו'חיזוק בתי-המשפט ושלטון החוק' ועד 'חיסכון לכל ילד'. כל זה, נמסר לקוראים, 'בוצע על-ידי שר האוצר משה כחלון', שחתימתו התנוססה בתחתית העמוד. מי שהפך את הדף יכול היה להיחשף לשער האמתי של החינמון, ובצדו מודעת עמוד שבה נדפס בגדול דיוקנו של השר. עלות רכישת מודעת שער מסוג זה עומדת על כ-170 אלף שקל. מעבר לסוגיית המימון, מודעת השער של כחלון מעלה גם את סוגיית הגילוי הנאות. משום שבשום מקום לא כתוב במפורש שמדובר בתעמולה. מודעת השער עשויה להיראות תוכן מערכת לכל דבר".

(איתמר ב"ז, "העין השביעית", 30.7)

מכתבים למערכת

די לעצומות: זמן לפעול

לאחרונה אנשי אקדמיה חותמים בהמוניהם על עצומות מקוונות. יש לחתום על עצומות, אבל הערך של העצומות הללו (מלבד התיוק הקפדני שלהם אצל נציגי השלטון המקארטיסטי) הוא מינימלי, ממש כמו טוקבק. בכל זאת, אנחנו חותמים ומרגישים שיצאנו ידי חובה. לא כך!

זה הזמן לצאת למאבק ציבורי בחוק הלאום הגזעני, המפלה בין אזרחי המדינה, ובהכפפת ות"ת/מל"ג לצרכים הפוליטיים של שר החינוך נפתלי בנט. המאבק לא יהיה של "הממסד האוניברסיטאי" או של "האוניברסיטאות", כי רבים כבר אילן ובאריאל מרגישים "סבבה" (ויסלחו לי האחרים).

אנחנו צריכים לצאת למאבק משותף כמרצים. לא ייתכן שנבזבז את כוחנו האינטלקטואלי והמוסרי על עצומות. אני קוראת לכולם להתגייס כי הגיעו מים עד נפש.

פרופ' רינה מידן, האוניברסיטה העברית

אפשר לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל:
zohaderekh@gmail.com
 או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 16126102

לבני עוד לא עזבה את הליכוד וגבאי לא ממש עזב את ממשלת הימין

המחנה הציוני בזרועות המחנה הלאומני

לא יצא ממשלת הליכוד. אנו שהתכנסנו בכיכר מושיטים יד כנה לשיתוף פעולה ערבי-יהודי כדי לייצר מציאות וצדק". אריאנה מלמד הוסיפה ב"הארץ" (12.8): "אבי גבאי צריך היה לעשות מעשה אזרחי פשוט וחשוב, ולהתייצב על הבמה בצעדה של הציבור הערבי. אבי גבאי צריך היה לומר שחוק הלאום פסול בעיניו והוא והמחנה הציוני יהיו האופוזיציה הלוחמת שתחזיר לאזרחי ישראל הערבים את האומן בדו-קיום שוויוני, לפחות כחזון ושאיפה משותפת. אבל אבי גבאי, כפי שהבהיר היטב לרינה מצליח, לא התחבט אפילו בשאלה אם ללכת או לא. היה ברור שלא. אחר כך אמר, בהתנשאות שאין לה שיעור, ש'הוא מבין את המורכבות של להיות ערבי במחנה הציוני', ועוד אמר כי 'הציפיות שלי הן שח"כ ערבי יעסוק בכעיות של החברה הערבית' ולא ישמע הצהרות פוליטיות של הרשימה המשותפת".

מלמד הדגישה: "כשאבי גבאי 'מצפה' מח"כ ערבי לעשות כך או אחרת ומכתיב לו את גבולות הלגיטימיות שלו, הוא אינו שונה במאומה ממי שישב באולפן לפניו, השר יובל שטייניץ, שהגיע מצויד בהברקה חדשה מדרך המסרים: 'מי שמתנגד לחוק הלאום, או שהוא לא מבין את החוק או שהוא מתנגד למדינה יהודית'. במילים אחרות – כל מתנגד הוא טמבל או בוגד. רינה מצליח לא הסתירה את ייאושה מן האיש, מהדרך ומהמסר כולו.

"כשאבי גבאי מדבר על הציפיות שלו מח"כ ערבי במחנה הציוני, הוא מדבר כדבר שליט על נתין, כלבן פריבילגי על שחורים, כלאומן כוחני על זרים. שטייניץ או כל דובר אחר של נתניהו לא יכול היה לעשות זאת טוב יותר, לאומני יותר וכוחני יותר, כמו שהבייס אוהב. זה אותו בייס שגבאי לוטש אליו עיניים בכמיהה מרגע שנבחר, ושאיין סיכוי סביר שיכבוש את לבו".

גם מאמר המערכת של "הארץ" מיום שישי (10.8), ערב ההפגנה אליה קרא להצטרף, היה חד-משמעי. הוא נפתח במילים: "ההפגנה בהובלת ועדת המעקב העליונה של הציבור הערבי בישראל, שתיערך בכיכר רבין בתל אביב, היא ההפגנה החשובה ביותר בגל המחאה נגד חוק הלאום, והיא גם אחת ההפגנות החשובות שנערכו בישראל בשנים האחרונות.

"אין בישראל מיעוט מופלה כמו המיעוט הערבי – המיעוט הגדול ביותר, שסובל באופן תכוף מגזענות נורמטיבית וממוסדת. חוק הלאום, שעורר מחאה אזרחית בכל רחבי החברה הישראלית, הונדס בדיוק כדי לשלול את זכויות הערבים, ולהכפיפם לשליטת היהודים, אדוני הארץ, גם במחיר הקרבת השוויון האזרחי".

המאמר הסתיים במילים "מקומם של לבני ויתר מנהיגי האופוזיציה בכיכר, לצד הציבור הערבי, שמאבקם הוא מאבקם של כל הישראלים, יהודים כערבים". הייתכן שלבני, יחד עם יתר מנהיגי האופוזיציה, הפסיקו מזמן לקרוא "הארץ" והם מסתפקים בחימום "ישראל היום" של שלדון אדלסון?

אפרים דויד

הפגנת הרבבות נגד חוק הלאום הגזעני שנערכה במוצ"ש האחרון (12.8) הייתה מפגן מרשים של מאבק ערבי-יהודי משותף. בין היהודים הרבים שנטלו חלק במחאה היו לא מעט ציונים, אבל המחנה הציוני לא היה שם. חברי הכנסת של הרשימה המשותפת ומרצ התייצבו יחד עם ההמונים, אך רק שניים מאנשי המחנה הציוני הגיעו לשם: המתפטר הטרי, זוהיר בהלול, וח"כ מיקי רוזנטל.

ח"כ רוזנטל אף פרסם בחשבון הטוויטר שלו: "מי ששוויון היא לא רק סיסמה עבורו צריך להתייצב בהפגנה. לא מסכימים לכל מה שייאמר בה. אבל על העובדה שכולנו נולדנו בצלם אי אפשר לחלוק". תנועת שלום עכשיו החמיאה לח"כ רוזנטל בכותבה: "מצפים לראות עוד מחברי המחנה הציוני מתייצבים בכיכר בסולידריות עם הציבור הערבי, במקום לפחד מתגובות של בנט, סמוטריץ' וריקלין". אך מחמאות לחוד ומציאות לחוד. חוק משני הצדדים בסדום, אף לא אחד מאנשי המחנה הציוני העז להתייצב לצדה של האוכלוסייה

הערבית והכוחות הדמוקרטיים היהודים בשעת מבחן.

רוזנטל מסר: "הכי מדאיגים אותי חברי המחנה, החוששים להתייצב בגאון מול מסע ההסתה, שמא יבולע להם ציבורית או פוליטית". לשאלת "הארץ" על היעדרות חבריו לסיעה, השיב: "כל אחד עושה את השיקולים שלו. לבי ומצפוני שלמים עם ההגעה. אם אצטרך לשלם מחיר פוליטי, אשלם".

תירוצים, כמובן, לא חסרים. יו"ר המחנה הציוני אבי גבאי אמר בשבת כי אינו משתתף בהפגנת הציבור

הערבי נגד חוק הלאום, כיוון שמארגניה "תומכים בזכות השיבה לפלסטינים". "ההפגנה מאורגנת על ידי בל"ד ואנשי הרשימה המשותפת", אמר גבאי בראיון לתוכנית "פגוש את העיתונות" (11.8), "הם לא מאמינים במדינה יהודית. אני יכול ללכת להפגנה שמדברת על שוויון זכויות, אבל בוודאי לא נהיה בהפגנה הזאת, לא משנה בעד מה היא".

מוקדם יותר אמרה יו"ר האופוזיציה הטריה ח"כ ציפי לבני (המחנה הציוני) בגלי צה"ל (8.8) כי לא תגיע להפגנה, כיוון שחלק מחברי הרשימה המשותפת אינם שותפים לתפישתה לפיה מדינת ישראל היא מדינת הלאום של היהודים.

ח"כ רוברט טיבייב, אף הוא מהמחנה הציוני, שהושבע בשבוע שעבר וטרם הספיק לחמם את כסאו בכנסת, מסר כי "הנפת דגלים פלסטיניים בכיכר רבין היא חרפה. בין אם חוק הלאום נכון או לא, אין כל הצדקה לעבירה על החוק והנפת דגלים פלסטיניים בכיכר רבין. הרשימה המשותפת מחזקת את הימין הקיצוני ומזיקה למדינת ישראל. בושה שחברי כנסת בכנסת ישראל משתפים פעולה עם עבירה על החוק".

כמובן שלא צריך לבלבל את גבאי, לבני, טיבייב ושותפיהם בעובדות: בהפגנה לא דובר כלל על זכות השיבה, בל"ד הייתה חלק מההפגנה, שמאחוריה עמד כלל הציבור הערבי, והנפת דגלי פלסטין איננה עבירה על החוק מזה שנים רבות. יו"ר ועדת המעקב של הציבור הערבי, מוחמד ברכה, אמר בתגובה לדבריהם: "לבני עוד לא עזבה באמת את הליכוד וגבאי עוד

הים לירדן בלי להרים נשק. גם אני, כמוהם, מאמין באי-ציות אזרחי – צעד שנועד להפעיל כוח לא-חמוש, כדי להדגיש את חוסר המוסריות של השלטון.

יש לי אח ושתי אחיות בוגרים. כולם התגייסו. כילד, הצבא לא נתפש אצלי רק כחובה מובנת מאליה אלא כפסגת כל השאיפות. רציתי להתגייס ליחידה קרבית. ככל שגדלתי ולמדתי על המצב הקיים, הבנתי שלא אוכל לעשות זאת. איני יכול להתגייס כי התחנכתי מגיל אפס להאמין שכל בני האדם נולדו שווים. אני לא מאמין שיש מכנה משותף לכל היהודים, המפריד אותם מכל הערבים. אני לא מאמין שאני צריך לקבל יחס שונה מילד שנולד בעזה או בג'נין, ואני לא מאמין שהצער או השמחה שלנו חשובים יותר משמחתו או מצערו של האחר.

שלושה מיליוני תושבי הגדה המערבית ומזרח ירושלים חיים תחת כיבוש צבאי, או סיפוח כפוי, הנמשכים כבר יותר מחצי מאה; שני מיליון תושבי רצועת עזה השתחררו מכיבוש ישיר רק כדי לחיות תחת מצור צבאי ימי, יבשתי ואווירי שישראל מתחזקת. מדיניות זו אי-אפשר להצדיק באמצעות אידיאולוגיה הרואה את כל בני האדם כשווים. מדיניות זו אינה מוצדקת, כי המשטר בישראל הוא משטר שבוחרים שמונה מיליון אזרחים אך בפועל שולט על 13 מיליון. את ההחלטות הקריטיות ביותר לחייהם של תושבי הרצועה והגדה מקבלת ממשלת ישראל.

ממשלת ישראל מחליטה מי מתושבי הרצועה יוכל להיכנס או לצאת, ומי לא; מה יוכלו העזתים לייבא או לייצא; מתי יהיה חשמל; איפה יוכלו לדוג, ובאיזה אזורים לא יורשו להסתובב. היא גם מחליטה מאיפה לא יוכלו תושבי הגדה לנסוע; אילו אדמות יוכלו לעבד, והיא יכולה להחליט לאסור כל אחד בכל רגע. אני לא מוכן לשרת משטר לא-דמוקרטי כזה.

הבעיה עם המשטר הזה איננה נוגעת רק בעקרונותיה התיאורטיים של הדמוקרטיה הצריכים לעמוד בבסיסה של כל חברה צודקת, אלא בחיי היומיום של חמישה מיליון פלסטינים. המצור על עזה שיתק את הכלכלה ודרדר את התושבים למשבר הומניטרי, בלי מספיק חשמל ומים.

הכיבוש מרכז את תושבי הגדה במובלעות אוטונומיות, ופוגע בחופש התנועה היומיומי. הוא מדכא אוכלוסייה אחת כדי לאפשר את השתלטותה של אחרת על אזור מחייתה. אני לא מוכן לקחת חלק בצבא המחזיק חמישה מיליוני בני אדם במצב כזה.

נכון, כמעט כל מדינה צריכה צבא להגנתה, אבל אי אפשר להצדיק כל שימוש בו בשם טענה זו. תחת כל משטר צריכים להיות לנו קווים אדומים. אחרי למעלה מ-50 שנות כיבוש, בהחלט נחצו הקווים האדומים שלי. אף שההחלטה הראשונית שלי הייתה לא להתגייס על מנת לא לקחת חלק במעשיו של הצבא, במהלך השנה האחרונה החלטתי על סירוב פומבי.

החלטתי לעשות זאת, מפני שאני מאמין כי אי-ציות אזרחי עשוי ליצור שינוי ולגעת בחוש הצדק של הצד בעל זכויות היתר בין הים לירדן. זאת, שעה שהשלטון מאבד את המקורות הלגיטימיים לסמכותו. אני חושב שגל ההפגנות על גדר הרצועה ותגובת צה"ל להן, הפכו את דרך זו לרוונית במיוחד. לכן החלטתי, כמו אותם מפגינים, לנקוט בדרך של אי-ציות אזרחי.

כאדם שנולד בצד החזק בהיררכיה הלאומית בין הירדן ליס, אני סבור כי ניתנו בידיי הכוח וגם החובה לנסות להילחם בהיררכיה זו.

הלל גרמי

מפגינים בבקו"ם בעת התייצבותו של גרמי, 6.8 (צילום: מסרבות)

אני מסרב לשרת בצבא הכיבוש

**מכתב פתוח של סרבן המצפון,
עליו נגזרו השבוע 20 ימי מחבוש**

בעת שנערך גל ההפגנות הבלתי-חמושות ליד גדר רצועת עזה, קראתי דברים שכתב אחמד אבו רתימה, יוזם ההפגנות. התרשמתי למצוא אנשים המעדיפים להתמודד עם המצב בין

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע

בדואר אלקטרוני

או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח
כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות
המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלה
הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

מרקסיזם ופמיניזם

במאה ה-21

תיאוריות פמיניסטיות רבות הושפעו מקביעתם של מרקס ואנגלס, לפיה מבנה המשפחה והיחסים המקובלים בין נשים לגברים אינם ביטוי ליחסים טבעיים, אלא תוצר של תנאים היסטוריים ספציפיים, ולכן אף הם ניתנים לשינוי. ואולם, לא מעט אסכולות מרקסיסטיות המעיטו לעסוק בשאלות של מגדר ודיכוי נשים. אך במרוצת השנים פעלה רשימה מרשימה של הוגות בתנועה המרקסיסטית, וביססה את ניתוחן על החוויות של נשים עובדות ועל הצורך לשלב בין המאבק לשחרור העובדים לבין המאבק לשחרור האישה.

הפטריארכיה, כמו אופני שליטה אחרים, משתמרת באמצעות מבנים אידיאולוגיים ואלימות הנוכחים במישורים חברתיים רבים. מנגנונים אלו מחברתים נשים וגברים לנהוג לפי נורמות המשעתקות והמצדיקות את המבנה החברתי, ומפעילות לשם כך אלימות בדמות הדרת נשים ממרחבים ציבוריים, הכפפתן למבנה המשפחתי, היחס לגוף כפרסומות, סחר בנשים או קיצוץ תקציבים למקלטי נשים.

בניגוד לשיח הזהויות הנשען לרוב על ניתוח פוסט-מודרני וליברלי, רואה המרקסיזם בדיכוי נשים וקבוצות חברתיות נוספות מציאות חומרית והיסטורית. לכן, הפמיניזם המרקסיסטי מנתח את ההווה החומרית של נשים בחברה הקפיטליסטית, בוחן את ההקשרים המערכתי וההיסטוריו שלה, ומבקש להציע פוליטיקה המקשרת את המאבק נגד הדיכוי הפטריארכלי למאבק נגד הדיכוי המעמדי. המרקסיזם אינו מציע פוליטיקה של זהות נשית מול זהות גברית, או פוליטיקה המנסה רק לקדם נשים בשיטה הקיימת, אלא כוון השואפת לעקור את השיטה הפטריארכלית מייסודה.

במסגרת הפמיניזם המרקסיסטי אין הסכמה לגבי אופי הניתוח של הדיכוי של נשים. אציג בקצרה שלוש תשובות מבוססות של זרמים מרכזיים בפמיניזם המרקסיסטי העכשווי: גישה ראשונה, **הגישה האקונומיסטית** (מבקריה מכנים אותה "רדוקציה כלכלית"), רואה בדיכוי המגדרי של נשים נגזרת הכרחית של הניצול המעמדי ושל חתירת הקפיטליזם למקסם רווחים. הפיצול המגדרי של מעמד העובדים מביטח שעובדות ינוצלו כפליים ושמעמד העובדים בכללותו יהא מפוצל וחלש יותר.

נשים, בישראל כמו בשאר העולם, הן הרוב בקרב העובדים העניים. הקפיטליזם מראשיתו התפתח על גבם של נשים וילדים במפעלי היזע הראשונים. לפי גישה זו, המאבק הפמיניסטי לשחרור נשים הוא חלק מהמאבק הסוציאליסטי לשחרור העובדים, ועל מנת שהמאבק יצלח עליו לאחד את העובדים והעובדות ולדרוש שוויון מגדרי כדי לא ליפול בפח ה"הפרד ומשול" של הבורגנות.

הגישה השנייה מכונה **תיאוריית השיטה הכפולה**, ולפיה קיימות שתי מערכות חברתיות מקבילות הנשענות על שני דיכויים נפרדים. גם הפטריארכיה היא מבנה מטריאליסטי, אך היא מתקיימת באופן עצמאי מהמבנה המעמדי. ישנן הצטלבויות ובפועל שתי המערכות מחזקות זו את זו, אך בייסודן הן נבדלות. לכן מאבק סוציאליסטי ומאבק פמיניסטי מצריכים אסטרטגיה של יצירת בעלי ברית בין המאבקים הנבדלים, בלי להכפיף אחד למשנהו.

מול שתי גישות אלה עומדת גישה נוספת הקרויה **גישת השעתוק החברתי**. לפיה, דיכוי מגדרי ודיכוי מעמדי הם צדדים שונים של שיטה אחת הפועלת בשני מישורים במקביל: הניצול המעמדי הנובע מתהליך הייצור, והדיכוי המגדרי הנובע מתהליך השעתוק החברתי. דיכויים אלה קשורים באופן יסודי ומבני, אך אינם נגזרים זה מזה.

שעתוק חברתי הוא התהליך שבבסיסו מיוצר מחדש כוח העבודה, אך למעשה כולל את כל המנגנונים והפעולות שדרכם אנשים, משפחות וקהילות "משעתקים" או "מייצרים" עצמם מחדש, יום אחר יום ודור אחר דור: גידול ילדים, פעילות פנאי ומנוחה, אחזקת משק בית, קניות, בישול, ניקיון, חינוך, טיפול רפואי, דאגה לזקנים; קרי, הקיום השוטף של העובדים והעובדות ברמה הביולוגית, הרגשית והחברתית, כך שיוכלו להמשיך לעבוד ולהעמיד דור נוסף של עובדים.

בכך גישה זו חוזרת לבחון את ההנחות של ביקורת הכלכלה הפוליטית של מרקס, שיצאה נגד הכלכלנים הבורגניים שהתייחסו לשוק במנותק מהחברה. הקפיטליזם, לפי מרקס, מתקיים בתהליך הייצור, תוך ניכוס כוח העבודה העודף של העובדים, אך קשור גם בתהליכי החלוקה, הצריכה והשעתוק. כך לדוגמא, ערך עבודה של שמונה שעות צריך לספק גם את הייצור מחדש של כוח העבודה למחרת. בקפיטליזם משועתקים ההון וגם המעמדות המקיימים אותו.

אי אפשר להבין את הקפיטליזם או את הפטריארכיה בלי להבין מהי העבודה המצופה מנשים. בעוד שהגישה האקונומיסטית ראתה בעבודה הביתית נגזרת של יחסי הייצור, ובעוד גישת השיטה הכפולה בחנה את היחסים החברתיים של העבודה הביתית במנותק מיחסי הייצור, גישת השעתוק החברתי ניסתה למצוא מבנה תיאורטי אחד שיקיף את שני אופני הדיכוי, כך שיכלול וישלב את המאבק על השליטה בגוף ובעבודה היוצרת של נשים מחוץ לשוק הפורמלי – מעבודת בית ועד להריון.

הפמיניזם המרקסיסטי מאפשר לנו בדרך זו לחשוב מחדש על כלל השקפת העולם המרקסיסטית במאה ה-21: במקום לתעדף הגדרה חברתית אחת על השנייה או לצרף מאבקים, מחברת התפישה של הכלכלה הפוליטית המרקסיסטית את כל הממדים והצורות בהם אנו מקיימים את החברה שלנו. החוויה החומרית של יחסים חברתיים תמיד תכלול מגוון של קטגוריות המתקיימות בו זמנית. "הקונקרטי הוא קונקרטי כיוון שהוא הריכוז של הרבה מאפיינים, ולכן אחדותו של המגוון", כתב מרקס.

התשובה לאתגרים הממשיים שמציבה פוליטיקת הזהויות בפני המרקסיזם היא אותה בחינה מערכתית, יסודית ורחבה המכילה מגוון של חוויות חברתיות, והמנסה למצוא פתרון שיטתי, כולל ומאחד מתוך המגוון הזה. במקום לוותר על הפרויקט המרקסיסטי כ"אידיאולוגיה גדולה" המציעה הסבר כולל ושינוי מבני של החברה, עלינו להתמודד עם האתגר ולספק הסבר פוליטי מאחד, אך כזה שאינו מוחק או מכפיף. מול השמאל הליברלי שנסוג לתפישה צרה של ה"פוליטי", מתעקש המרקסיזם לבחון את מארג יחסי הכוח המעצבים את החברה על כל היבטיה – מיחסי עבודה למבנה המשפחה – כמערכות פוליטיות הניתנות לשינוי, ולהציע להן חלופות מהפכניות.

עמרי עברון

קטע מהרצאה שנשא הכותב, בעת שהופיע עם ח"כ **עאידה תומא-סלימאן** (חד"ש, הרשימה המשותפת) במפגש הפתיחה של קורס הקיץ "מרקסיזם במאה ה-21" שיזם סניף ת"א של מק"י.

בעד קורבין, נגד נתניהו

מאת אבישי ארליך

למפלגה השמרנית בבריטניה אין רוב בפרלמנט. היא מפולגת עקב מחלוקות סביב הברקזיט. אם תאבד ראשת הממשלה תרזה מיי את אמון הפרלמנט, יתקיימו בחירות בבריטניה בקרוב. קיים סיכוי רב שמפלגת הלייבור בראשות ג'רמי קורבין (ר' צילום: פליקר) תעלה לשלטון. אלא שגם בלייבור מתחולל מאבק אדיר בין ה"בלייריטס", ניאו-ליברלים התומכים בהתאמת מדיניות בריטניה לזו של ארה"ב, לבין הדור הצעיר שרובו ככלול תומך בקורבין.

קורבין מבטא תפישת עולם סוציאליסטית עקבית, ולזכותו מוניטין של חיים שלמים של מאבק ללא חת וללא רכב באימפריאליזם ובגזענות. קורבין חיזק בשנה האחרונה את מנהיגותו בבסיס ההמוני של המפלגה, אך חברי פרלמנט רבים ממפלגתו וכן כמה מהאגודים המקצועיים ממשיכים בהתנגדותם למנהיגותו. על רקע זה התארגן מסע ההסתה שמנהלים המפלגה השמרנית, ה"בלייריטס" והעיתונות הימנית נגדו. למסע זה ולהאשמת הלייבור באנטישמיות הצטרפה בשקיקה גם ממשלת הימין בישראל, השולטת בארגוני הקהילה היהודית, במסד הציוני ובתקשורת היהודית בבריטניה.

בבריטניה חיים כיום פחות מ-300,000 יהודים, שהם פחות מ-0.4% מכלל האוכלוסייה. כשני שלישים מהיהודים בבריטניה גרים בתחומי לונדון רבתי. יש להם זכויות מלאות, מערכת מוסדית מפותחת והם מעורים בכל תחומי הכלכלה, החברה, הפוליטיקה והתרבות. בבריטניה יש

גילויי אנטישמיות. תמיד היו. השמאל, והלייבור בראשו, התייצבו עוד מימי הפשיסט אוסוואלד מוסלי בשנות ה-30, בחוד החנית של המאבק נגד גזענות ונגד אנטישמיות.

גם כ-2.7 מיליון מוסלמים החיים בבריטניה הם אזרחים מלאים המקיימים מערך מוסדי, דתי ותרבותי מפותח, אך משקלם כ-5% מהאוכלוסייה. בלונדון רבתי מרוכזת כיום הקהילה המוסלמית הגדולה ביותר בבריטניה. קיומן של קהילות יהודיות ומוסלמיות גדולות זו בצד זו היה, עד כה, שליו אך גם רגיש. לעתים, בתקופות לחימה במזרח התיכון, המצב נעשה מתוח. מורכבות זו של העולם הגלובלי מוצאת את ביטוייה בחברה הבריטית באופן מיוחד במפלגת הלייבור. בשמאל הבריטי יש, ותמיד הייתה, מודעות וביקורת רבה לעברה האימפריאליסטי של בריטניה, לשותפות הבריטית-אמריקאית במדיניות החוץ ולאחריותה למצב בעולם ובמזרח כיום. יהודים ולא-יהודים רבים בלייבור מביעים ביקורת ויוצאים נגד שיתוף הפעולה ההדוק של הציונות עם הקולוניאליזם מבלפור ואילך; נגד שיתופי הפעולה שהיו בין ציונים לנאצים ("הסכם העברה" של ארלוזורוב והסכמי קסטנר-אייכמן); נגד הטרור היהודי בתקופת המנדט; נגד הנכבה של '48 והטיהור האתני; נגד נישול הפלסטינים מאדמותיהם ורכושם; נגד אי-השוויון, האפליה והגזענות

כלפי אזרחי ישראל הערבים; נגד הכיבוש של '67; נגד אכזריות מפעל ההתנחלויות והשלטון הצבאי בשטחים; נגד המצור על עזה; ועתה גם נגד שיתוף הפעולה של נתניהו וטראמפ.

יהודים רבים, ברובם חילונים (פרוגרסיביים יותר וביקורתיים יותר), חברים במפלגת הלייבור. חלקם ציונים וחלקם לא-ציונים או אנטי-ציונים. הלא-ציונים אינם מקבלים את ההגדרה הרואה בישראל ובשטחים הכבושים מדינת כל העם היהודי, או את התביעה הציונית לייצג את כל היהודים בעולם. רבים רואים עצמם יהודים-בריטים, ואת יהדותם כדת (או כתרבות). הם אינם חשים חובה לתמוך בישראל אוטומטית ולהגן על מדיניותה. תפישה כזאת אינה הופכת אותם אנטישמים, כפי שמנסים להציג העיתונאים בן דרור ימיני ואנטוניה ימין בכתבות מגמתיות באחרונה.

במפלגת הלייבור, ומשמאלה לה, נמצא גם חלק בלתי-מבוטל של הצעירים המוסלמים (גם, פרוגרסיביים יותר). יש הבדלים ניכרים בין האופן שבו רואה הקהילה המוסלמית את ישראל ואת מדיניותה לבין האופן שבו מעוצבת הזהות היהודית בקהילות היהודיות, בהן יש מעורבות גדולה של ארגונים ציוניים ודתיים-לאומיים. בקהילות מוסלמיות יש גם השפעה של דעות קדומות ואנטישמיות הקיימות בארצות מוסלמיות רבות. גם זו מורכבות של חברה רב-תרבותית.

קורבין והנהגתו מודעים להתבטאויות לא רבות הגובלות באנטישמיות שנשמעו בלייבור ויצאו נגדן באופן נחרץ ובפומבי. קורבין אף כתב על כך מאמר שראה אור ב"גארדיאן" בשבוע שעבר (3.8), שכותרתו הייתה: "אעקור את האנטישמיות ממפלגת הלייבור – הם לא מדברים בשמי".

ב-2016 מינה קורבין ועדה בראשות השופטת צ'קרבארטי במטרה לנכש מהמפלגה תופעות כאלה. קן ליבינגסטון, בעבר ראש עיריית לונדון מטעם הלייבור, סולק מהמפלגה בעקבות אמירות חוזרות על תמיכת היטלר בציונות. היו גם מקרים בהם סולקו אנטי-ציונים שביקרו את המשטר בישראל אך לאחר ערעור וברור חלקם הוחזרו (למשל משה מחובר).

מפלגת הלייבור מתמודדת באומץ ובנחישות למען בידול מהותי בין אנטישמיות לבין ביקורת רדיקלית צודקת על ישראל. ממשלת ישראל עושה את ההיפך הגמור: היא מעודדת אנטישמיות, גזענות, קסנופוביה ואסלאמופוביה, ובלבד שהאנטישמים יתמכו בממשלת ישראל ובכיבוש.

ישראל מנצלת באופן אופורטוניסטי את תביעתה לייצוג כל היהודים על מנת לחלק כתבי מחילה (אינדולגנציות) לניאו-נאצים (שטראכה באוסטריה, פון-שטורץ בגרמניה) ולניאו-פשיסטים (ויקטור אורבן בהונגריה, מטאוש מורבייצקי בפולין). במסעה נגד קורבין בוחשת ישראל בפוליטיקה הפנימית בבריטניה. זאת, בעוד היא תוקפת מדינות אירופיות התומכות בארגוני זכויות האדם בישראל.

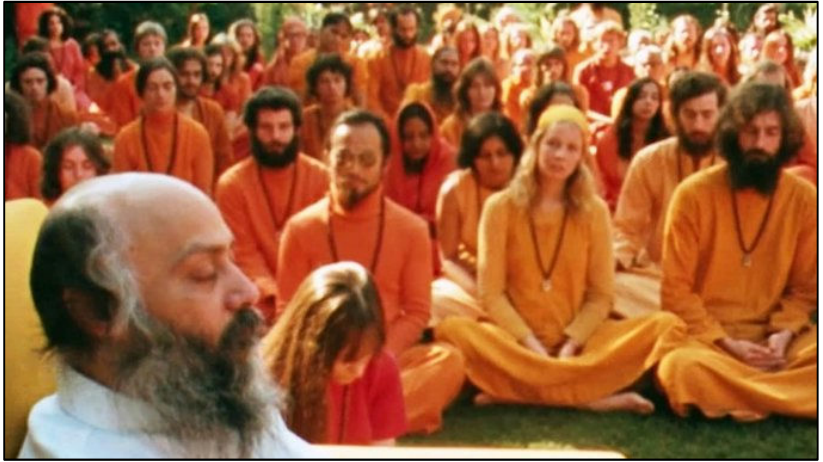

אנושי, אנושי מדי

"ארץ פראית מאוד" מספרת סיפור מעניין, אך לא הולכת עד הסוף

מרדיפה אחרי אהבה ומין לאימוני מטווחים המוניים ייראו מוכרים מתמיד לצופה הישראלי. מיליטריזציה חברתית עמוקה, ככלות הכול, אינה שגורה במחוזותינו בלבד.

בשונה מסדרת המופת "א.ג.י." סימפסון: תוצרת אמריקה", שסיפקה סיפור רקע רחב לפרשה אותה תיארה בהצלחה, "ארץ פראית מאוד" אינה מאפשרת לצופה לקבל סקירה אמיתית של ארה"ב בשנות ה-80. לטעמי מדובר בפספוס ענק: קשה לבחון תופעה, ייחודית ככל שתהא, מבלי לספק רקע היסטורי ופוליטי על ארה"ב תחת הנשיא רייגן, אחרי משבר האנרגיה העולמי ולרקע האצת מרוץ ההתחמשות הגרעינית.

ראג'ניש ומאמיניו, מתוך הסדרה

הסדרה מצליחה לעורר אצל הצופה מתח ו"להחזיק אותו על קוצים" לכל אורכה, אך קצרה ידה מלספק רגע שיא, או מלעסוק במעשים השפלים שנעשו בתוך הקומונה. אין התייחסות לילדים שגדלו בקומונה, להאשמות על ניצול מיני, או לעושר המופרז שנצבר בקומונה בדמות ציי מכוניות הרולס רויס ושעוני הזהב. בשונה מסדרת המופת של HBO, "הגינקס", שסיומה סיפק לנו את אחד מרגעי השיא של השנים האחרונות בסוגה זו של דוקו-פשע (עם וידי בשידור חי של החשוד ברצח סדרתי), כאן מסיים הצופה את חלקו בתחושה מסוימת של פספוס.

ובכל זאת, "ארץ פראית מאוד" עושה חסד עם הצופה באמצעות שוטים יפהפיים, עריכה מעולה ומעבר מוצלח בין ראיונות עדכניים לבין צילומי ארכיון צבעוניים ומפעימים מהקומונה. כוכבת הסדרה, ללא צל של ספק, היא מא אננד שילה. בחורה הודית קטנת ממדים, הייתה מזכירתו ויד ימינו של האושו ראג'ניש במהלך כל שנותיה של הקומונה במערב ארה"ב.

הוא מינה אותה לאתר ברחבי העולם קרקע להתיישבות, להכשיר אותה, לבנות בה, לאכלס אותה, ואז לשמור ולהגן עליה – בכל מחיר שיידרש. תחת הדרכתה הצמודה של שילה, הפכה החווה הריקה באורגון לביתם של אלפי מאמינים, עטויי גוונים של אדום וכתום. ציתותי סתר, מעקבים בלתי-חוקיים, הטרדות, מאבקים פוליטיים, הצהרות סנסציוניות בערוצי החדשות, ואפילו ניצול ציני של דרי רחוב מרחבי ארה"ב לטובת המאבק בין שתי הקהילות – כל אלה נעשו בהדרכתה ובהוראתה של שילה.

דמותה הסבוכה, שנעה בין צילומיה ההיסטוריים עומדת על כמה מוקפת בעשרות אלפי אנשים המריעים לה לבין צילומי אישה מבוגרת עם שיער מאפיר המסיימת את ימיה ערירית בשוויץ, מזכירה לצופים את שנוטים חברי כתות לשכוח: גם היא אנושית, אנושית מדי.

"ארץ פראית מאוד" (Wild Wild Country), 2018. יוצרים: צ'אפמן ווי ומקליין ווי. כל פרקי הסדרה זמינים בנטפליקס.

דניאל לאומי

בשלהי קיץ 2017 שהיתי במנזר, ספק קומונה בודהיסטית, בגבול שוויץ-איטליה. באי הקומונה נחלקו לשתי קבוצות עיקריות: "זקני הקומונה", גברים ונשים (לרוב אחרי גיל 60) אמידים, המגיעים למנזר לאחר הפרישה לפנסיה; ו"צעירי הקומונה", בעשור השלישי לחייהם, שרובם ככולם הגיעו לשם במטרה להתמודד עם בעיות התמכרות.

בוקר אחד, בדרכי להיכל המדיטציה, ניגשה אליי אחת מנשות המקום ובהתרגשות סיפרה כי הלאמה הזמין אותי להצטרף אליהם לארוחת הבוקר מיד בתום התפילות. יש הצעות בחיים שגם אם תרצי לסרב להן, לא תוכלי. הצטרפתי לארוחת הבוקר. הוצע לי, כך התברר, מקום מיוחד ליד הלאמה. סביבו, על הרצפה, התקבצו המאמינים.

ארוחת הבוקר כללה תה טיבטי מלוח וקרואסון קר. המאמינים, ישובים על הרצפה, הביטו בהתרגשות בלאמה; הם לעסו באופן מחושב בין מבט נערץ אחד לאחר. עבורם, הישיבה על הרצפה, אכילת הקרואסון הקר והצפייה במנהיג רוחני זקן לועס בשקט היו רגע אקסטטי. דומה כי אותו רגע היה "אנושי, אנושי מדי", אם להשתמש במילותיו של ניטשה. הצפייה ב"ארץ פראית מאוד" (Wild Wild Country) הזכירה לי רגעים מהקומונה באיטליה. זו סדרת דוקו-פשע טובה, המתאפיינת בצילומים מרהיבים ובפסקול מהפנט. בששה פרקים בלבד, היא מספרת סיפור נשכח ובל יאמן: הגורו בהגואן שרי ראג'ניש (המכונה "אושו") הקים עיר אוטופית בלב מדבר אורגון, ייצר ותדלק סכסוך אדיר עם המקומיים. "ארץ פראית מאוד" ממשיכה את דרכה של נטפליקס לייצר סדרות דוקו-פשע איכותיות ואינפורמטיביות, אך לא מעיקות או עמוסות יתר על המידה.

שתי קבוצות דתיות, בעלות תפישות עולם שונות באופן מהותי, מתחזקות סכסוך בנשק חם. האחת נסמכת על ציטוטים לוחמים מהברית החדשה (המקומיים), ואילו אחת ממנהיגות הכת, יד ימינו של ראג'ניש, אומרת בריאיון טלוויזיוני בסדרה: "ישו אמר 'תציגו את הלחי השנייה'. ובכן, אנחנו אומרים 'קחו להם את שתי הלחיים'". הבחירה באי-פתרון הסכסוך (או "ניהולו"), המיליטריזציה המהירה של החברה, והמעבר

נתניהו מסרב להסדר בעזה

אם ובנה בשדרות, יולי 2014 (צילום: יותם רונן/אקטיביסטילס)

ממשלת ישראל מסרבת לכל הסדר לגבי עזה. התנאים שהניח חמאס באמצעות מתווכים מצרים על שולחנה, לפני יותר משלושה חודשים, נותרו בעינם: כבר במאי דיווח עמוס הראל ב"הארץ" (6.5) על נכונותו של חמאס לדון בתנאי הודנה ארוכת טווח, שתכלול שיקום של רצועת עזה, הקלות במצור, עסקת חילופי שבויים ומתן אישורים לפרויקטים גדולים בתחום התשתיות. במקום הסדר, נערכו שלושה סבבי לחימה שכמעט הידרדרו למלחמה רחבה. מאות טילים נפלו בדרום הארץ, ואלפי טילים ופגזים של חיל האוויר הישראלי נחתו בשטח הרצועה – גם בשכונות מגורים. כבר יותר

מחמישה חודשים מדכא צה"ל באש חיה את תהלוכות השיבה לגדר. קלות היד על ההדק של הצלפים הישראלים גרמה למותם של 155 איש ולפציעתם של יותר מ-15 אלף איש, רובם ככולם היו בלתי-חמושים.

נתניהו ושורי הממשלה מתחרים ביניהם בהצהרות מתלהמות, אך מסרבים לתמוך בהסדר ארוך-טווח ואפילו קצר-טווח עם חמאס. הפסקת המצור שממשלת ישראל מקיימת על הרצועה ושיקומה המידי הם שייצרו את התנאים לפתרון בעיית השבויים והנעדרים הישראלים במסגרת של עסקת חילופי אסירים.

יום שחור לפועלי הבניין

שלושה פועלי בניין נהרגו במהלך עבודתם ביום שני השבוע (13.8) ושניים נפצעו קשה. בשעות אחר הצהריים נפל ומת פועל בניין בן 35 באתר בנייה במושב אחיסמך הסמוך לעיר לוד. פרמדיקים של מד"א קבעו את מותו (שמו של הפועל, אורח סין, טרם פורסם). מוקדם יותר באותו יום, נהרגו שני פועלים פלסטינים, אבראהים זכריא מוחמד אלחדידי (32) וראמי עבדאללה עלי בדר (34), תושבי השטחים הכבושים, באתר "נצבא סיטי - ראש העין" בביצוע החברה אלקטרה בנייה. בשעות הערב נפל מגובה רב פועל בעכו ואושפו במצב קשה בנהריה. שעות קודם לכן, נפצע קשה פועל בן 22 מנפילה מגובה של חמישה מטרים באתר באזור התעשייה בשדרות.

החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון (חד"ש) ישיבת המזכירות הארצית

סדר יום הישיבה: סקירה פוליטית, דיון בדרכי התנגדות לחקיקה הגזענית, היערכות לקראת הבחירות המוניציפליות באוקטובר. יום ו', 17 באוגוסט, 12:00, שדרות בן גוריון 39, חיפה

מק"י - סניף תל אביב

מרקסיזם במאה ה-21: מפגש שלישי

המפגש השלישי בקורס הקיץ הרעיוני ידון בגישות מרקסיסטיות ביקורתיות לדת בהשתתפות פרופ' גדעון פרוידנטל והעיתונאי אלי ביתאן יום ד', 15 באוגוסט, 20:00, אחד העם 70, ת"א

מועדון קולנוע בגדה השמאלית

הפורנוגרפים - שוהיי איממורה

1966, יפן (יפנית; כתוביות באנגלית) מוצ"ש, 18 באוגוסט, 20:00, אחד העם 70, תל אביב

למען הסכם מדיני

הפגנה בצומת יד מרדכי

פעילי שלום בעוטף עזה יפגינו ביום ה', 16.8, בשעה 17:00, בדרישה מממשלת נתניהו להגיע עם חמאס להפסקת אש לזמן בלתי מוגבל ולעצור את מעגל הדמים. יצוין שזה השבוע ה-46 ברציפות שהפעילים בעוטף עזה מפגינים נגד המצור ולמען הסדר.

הוועד המרכזי של מק"י

אבל על מותו של הקומוניסט הוותיק שפיק ח'ורי פעיל סניף שפרעם, שנאבק נגד הממשל הצבאי ולמען זכויות העובדים

משתתפות באבל המשפחה ובצער חברי סניף רמלה

על מותו של החבר והידיד הוותיק

עיטא דביט

מתי וזיווה בורשטיין